

Za gospodarje

Maribor, dne 25. oktobra 1933.

Nekaj iz vremenoslovske statistike.

Letošnje hladno leto je hudo zadelo naše vinogradnike. Deževje ni udarilo samo vinogradništva, povzročilo je zadnjo povodenj, ki je ena največjih v Sloveniji in je napravila toliko škode, da je še dosedaj niso mogli ugotoviti.

Pa tudi letošnje leto z vsemi raznimi čudnimi pojavi v zgodovinsko ohranjenem seznamu glede deževja, povodnje itd. ni osamljeno. Kako so že naši davni — davni predniki doživeli izrednosti glede vročine, mraza in mokrote, naj nam služi naslednji pregled splošnega vremena:

Zima 1186. leta je bila skoraj brez vsakega mraza, krokarji in drugi ptiči so gnezдили že meseca decembra. Meseca januarja je že cvetelo sadno drevje in meseca februarja je bilo na jablanah že videti plodove. Konec maja so žali in prve dni meseca avgusta je bila trgateg. Posledica te nenavadne zime je bila strašna kuga, ki je v srednji Evropi pobrala veliko ljudi. Podobna zima je bila tudi leta 1229, ko so že o božiču cvetele vijolice. Leta 1538 so imeli meseca marca že zrele črešnje in pozimi 1287 je drevje na novo ozelenelo. Leta 1538 so bili meseca decembra in januarja vsi vrtovi v cvetju in o novem letu so trgali vijolice.

Tudi v letih 1582, 1588, 1607, 1609 ter 1617 ni bilo zime. O božiču 1624 so cvetele vrtnice in breskve, leta 1720 pa so v zimskih mesecih cvetele črešnje. Nadaljne mile zime so bile v letih 1792, 1795 in 1796. Januar 1804 je bil tako topel, da so cvetele jelše in leske in so se prebudile žuželke iz zimskega spanja in se spreletale v solncu. Leta 1807 niso imeli zime in tudi v letih 1816 in 1834 je bilo po zimi tako toplo kakor druga leta spomladi. Zelo mile so bile zime tudi v letih 1873, 1882, 1885, 1895 in 1896, tako da so hodili ljudje v poletni obleki,

Seveda pa pozna statistika tudi nasprotno skrajnost, ko so bile zime izredno ostre. Tako je bilo v letih 1407, 1513 ter 1555. Najhuje je bilo pozimi 1740, ko je kazal toplomer 75 stopinj pod ničlo. Ta sibirski mraz je trajal 16 tednov. Ljudem so na prostem takoj zamrznile nosnice in sapa iz ust se je izpreminjala v leden steber. Kaplja vode in slina je zamrznila v zraku, predno je padla na tla. Tudi v zakurjenih prostorih je bilo še zelo mraz. Pivo v sodčeh je zamrznilo tudi ob vročih pečeh. Zemlja je zamrznila dva vatla globoko, tako da slednjič mrtvih niso mogli več prav pokopavati. Še v začetku maja je bila gruda na njivah zamrznjena. Vse vode so zamrznile skoraj do tal, tako da so ribe pomrle in postale trde kot kamen. Posledice takih izrednih zim so bile mnogokrat bolezni in stiske ter velika draginja.

Podobne skrajnosti beleži zgodovina tudi o poletjih. Leta 1132 je bila vročina tako silna, da so nastale na zemeljski površini široke in globoke razpoke in so ljudje skoraj obupali; reke in vodnjaki so se posušili. Leta 1152 so mogli na solncu v pesku kuhati jajca. Poleti 1303 in 1304 so usahnile vse reke in močvirja ter so hodili ljudje peš celo čez Donavo in Reno. Še hujša suša je bila v Evropi leta 1556 tako da je grozila lakota in draginja. Leta 1718 od aprila do oktobra ni padla niti ena kaplja dežja. Žito na poljih je zogljenelo, na namakanih vrtovih je pa drevje v drugo cvetelo. Tudi leta 1746 ni deževalo več mesecev in vročina je uničila žetev. Nič manj vroča in suha niso bila leta 1748, 1760, 1764, 1767, 1778 in 1788. Leta 1818 so zaradi vročine zaprli gledališča in leta 1835 se je posušilo veliko rek. Leta 1842 je suša uničila vso krmo in kmetje so morali prodati živino za vsako ceno. Tudi leta 1895 je bila velika suša in vročina.

Kako pa je bilo z letinami in vremenom od leta 1893 do danes, pa itak dobro pomnijo vsi naši starejši gospodarji.

Škoda zadnje povodnji na raznih kulturah.

Banska uprava je zbrala podatke glede škode letošnje septemberske povodnji. Naslednja statistika se ne nanaša na ceste, mostove, porušene stavbe itd., ampak samo na razne kulture, torej predvsem na škodo po poljih. Tehnični oddelek banske uprave bo še le zbral škodo glede mostov, cest itd.

Treba še pribiti, da tako obsežne povodnji kakor je bila letošnja, ljudje ne pomnijo 60 let nazaj. V zadnjih 12 letih so bili sicer veliki nalivi, toda omejili so se le na posamezne kraje in doline, toda nikdar niso vode tako pobesnele ko letos že maja in posebno septembra. Po vojni so bila leta, ko so po vremenskih neizgodah, tako po povodnjih in suši trpeli le nekateri kraji in statistični podatki navajajo, da so n. pr. leta 1929 po najhujši zimi trpeli po vremenskih neizgodah le kraji logaškega, ljubljanskega, laškega in brežiškega okraja.

Leta 1929 so povodnji poplavlile le 500 ha poljskih pridelkov. A letos? Pod vodo je bilo v 17 okrajih in dveh mestih (Ljubljana in Celje) 9089.11 ha plodne zemlje ter je bilo uničenih raznih pridelkov za 10,990970. Din. Nad 25.000 oškodovancev je prijavilo svoje škode. Gotovo pa je trpelo po povodnji do 100.000 prebivalcev, če vzamemo vse člane družin oškodovancev.

Naslednji poljski pridelki so bili po veliki septemberski povodnji najhujše poškodovani:

Koruzna na 1500 ha za 1,582.200 Din, ajda na 1000 ha za 1,333.700 Din, fižol na 232 ha za 405.300 Din, krompir na 1015 ha za 3,052.400 Din, korenje s peso in repo na 770 ha za 1,456.500 Din, zelje na 234 ha za 854.600 Din. Ogromna je bila dalje škoda tudi na sadovnjakih, travnikih in pašnikih. Sena in detelje je silna voda popolnoma uničila za 800.000 D. Mnogi kraji, zlasti kočevske občine in pred vsemi Struge so brez vsake krme za zimo in trpi živina pomanjkanje. V celjskem okraju je povodenj poplavlila tudi 195 ha hmeljnikov in napravila za 70.000 Din škode.

Taka je splošna slika o povodnji v Sloveniji. Mnogi okraji niso toliko trpeli ko

celjski, kočevski, krški, ljubljanski ter Prav pri povodnjih je očitno, kaj napravijo silne vode na kraškem ozemlju tudi na malem obsegu.

V logaškem okraju so največ trpeli kraji v planinski, cerkniški in loški dolini. Tu so v vseh teh dolinah skupaj povodnji poplavlile le 397 ha plodne zemlje in škoda je bila velikanska, namreč Din 1,064.586. Uničeno je tudi koruze za 53.000 Din, fižola za 69.800 Din, krompirja za 475.000 Din in zelja za 68.700 Din. Ti pridelki so glavni teh kraških krajev in mnoge vasi so ob vse pridelke, ker so jim začeli popolnoma gniti.

V celjskem okraju brez mesta je bilo pod vodo 1588 ha in je škoda za 1,079.900 Din.

Najusodnejše pa so povodnji besnele v kočevskem okraju. Tu so vode zalile celih 2556 ha zemlje in napravile škode za 2,047.272 Din. Na same Struge odpade od te povodenske škode na poljskih pridelkih do 60%, pa tudi ribniški, sodraški, kočevski in loškopotoški kraji so precej trpeli po povodnji.

Hudo je bil udarjen po povodnji tudi brežiški okraj, kamor so prihajale vse vode s severa, jugozapada, severovzhoda in juga.

V krškem okraju je bilo poplavljenih 1237 ha ter je bila škoda na pridelkih ocenjena na 1,986.000 Din. Škoda na koruzi je ocenjena na 346.000 Din, na ajdi na 505.800 Din, na krompirju na 600.000 Din.

Ljudski pravnik.

S prenosom bremen kupljeno zemljišče. M. T. J. R. V. — Leta 1925 ste s svojo ženo kupili 4 parcele. Prodajalec se je zavezal, da bo vsa na to kupljeno posestvo vknjižena bremena dal čimprej izbrisati, česar pa do danes ni storil. Nasprotno je dal od tistega časa še trikrat to posestvo obremeniti in tudi obresti že dve leti ni plačal, vsled česar je posojilnica začela terjati Vas in ženo za obresti. Radi bi vedeli, kaj morate storiti, da v bodoče prodajalec na to posestvo ne bo mogel več jemati posojila. — Vaše vprašanje je nejasno v toliko, da iz njega ne moremo spoznati, če se je za kupljene parcele tudi vknjižila

lastninska pravica na Vaše ime. Zdi se nam, da se je to zgodilo. V tem slučaju ste bili ob nakupu neprevidni, ker ste kupili obremenjene parcele. Doseči bi morali takrat, da bi vknjiženi upniki dali izbrisno dovoljenje in da bi Vi dosegli bremen prosti odpis za kupljene parcele. Ako ob nakupu tega niste storili, se je s kupljenimi parcelami istočasno s prenosom lastninske pravice preneslo tudi vsa vknjižena bremena, ki so bila do časa nakupa vknjižena na prodajalčevem posestvu, od katerega ste kupili parcele, ter so od tega časa dalje tudi od prodajalčevega posestva odpisane in na Vaše ime pripisane parcele odgovarjale za vsa vknjižena bremena. Če je prodajalec na svoje posestvo, ki mu je ostalo pri odprodaji štirih parcel, napravil nove dolgove, so se upniki lahko vknjižili samo na posestvo, ki je prodajalcu ostalo. Ako prodajalec ne plačuje obresti za dolgove, ki so se prenesli pri nakupu na Vaše kupljene parcele, odgovarjate hranilnici za zaostale obresti. Ne morete pa prepričati, da bi prodajalec ne obremenjal z novimi dolgovi svojega posestva. Previdno bi bilo od Vas, ako bi bili ob nakupu ali pa takoj na to tožili prodajalca na izbris vknjiženih bremen na kupljenih parcelah, ali pa na izročitev takih pobotnic, na podlagi katerih bi Vi lahko sami dosegli izbris. Ob nakupu teh 4 parcel je bilo gotovo še prodajalčevo posestvo toliko vredno, da bi imeli z izbrisom uspeh. Uredite stvar nujno, ker ima lahko za Vas kvarne posledice.

Razna obvestila.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Za Slovenske gorice, oziroma za celo ozemlje med Muro in Dravo je pristojna oblast končno določila gojitev simendolske govede, katero so strokovnjaki prepoznali kakor najbolj primerno za naše kraje. Živinorejska zadruga za Slovenske gorice pri Sv. Lenartu v Slov. goricah je akcijo za razširjanje te govede z letošnjim letom započela ter je sreski kmetijski odbor Maribor levi breg, kakor tudi Ljutomer, to akcijo podprl z zdatnimi prispevki, ter jo bodo tudi v bodoče podpiral. Zato se je nakupilo tekom letošnjega leta 34 glav lepe plemenske živine, posebno bi-

kov, primanjkuje pa še vedno telic. Posebno razveseljivo je, da je uspel živinorejski zadrugi tudi nakup dveh plemenskih bikov od državnega importa originalne govede iz Švice. Da se povspeši nadaljni nakup te živine, namerava Živinorejska zadruga pri Sv. Lenartu v Slov. goricah prirediti v družbi z Zvezo selekcijskih društev za svetlo-lisasto govedo v Beltincih, poučen izlet v Savsko banovino, v Virje in Gjurgjevac z avtobusi. Pri tej priliki si bodo izletniki ogledali tudi tamošnja vzorna kmetijska gospodarstva in bodo proučili tudi tamošnji način živinoreje. Živinorejska zadruga pri Sv. Lenartu v Slov. goricah vabi živinorejce na ta izlet, s pripombo, da bodo znašali stroški vožnje za osebo približno 100 Din. Vabi živinorejce celega zgoraj navedenega ozemlja, da se izleta udeležijo in prijavijo udeležbo načelniku Živinorejske zadruge Franu Štupica, javnemu notarju pri Sv. Lenartu v Slov. goricah najkasneje do 5. novembra t. l. in vplačajo v naprej v njegove roke vozniino 100 Din, pri čemur pa se pripomni, da se prijavljencem vplačani zneski ne bodo vračali, ako se kdo izleta ne bi udeležil.

Novo šolsko leto na drž. nižji gozdarski šoli v Mariboru. Novo šolsko leto na drž. nižji gozdarski šoli v Mariboru se prične dne 13. novembra 1933. Sprejme se 20 gojencev in sicer 8 gojencev v enoletno šolo ter 12 gojencev v I. razred dveletne šole. Pouk se deli: v enoletno šolo za one kandidate, ki imajo samo osnovno šolo, in v dveletno šolo za one kandidate, ki so dovršili dva razreda klasične gimnazije, realne gimnazije ali realke, odnosno tri razrede meščanske šole. Prosilci z osnovno šolsko izobrazbo morajo s sprejemnim izpitom dokazati, da imajo znanje v osnovnih šolskih vedah. V prvi vrsti se bodo sprejeli sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo na gozdnem posestvu kot bodoči gospodarji. Kandidati izpod 16 let in nad 24 let se ne sprejemajo. Šola je združena z internatom. Oskrbnina za internat znaša mesečno 500 Din. Pridnim in ubogim prosilcem se bodo po možnosti dovolila popolnoma ali do polovice prosta mesta. Prošnje je vložiti do dne 30. oktobra pri upravi šole, ki daje vsa potrebna pojasnila. Pravilno kolkovanim, svojeručno

pisanim prošnjam je priložiti: a) krstni list; b) domovnico; c) zadnje šolsko izpričevalo, odnosno odpustnico; č) npravstveno izpričevalo pri onih prosilcih, ki ne prestopajo neposredno iz kake šole; d)-zdravniško izpričevalo, s katerim je dokazano, da je prosilec telesno sposoben za gozdarsko službo; e) izjavo staršev, odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja. — Vodstvo gozdarске šole.

Hmeljarsko poročilo. Savinjska dol.: Tudi zadnjih 14 dni je vladalo v hmeljski kupčiji nespremenjeno mirno razpoloženje in so le nekatere tu zastopane tvrdke posegale v kupčijo. Cene so ostale v glavnem nespremenjene in bile več ali manj čvrste. Za prvovrstno blago se je plačevalo po 65—70 Din za kg, za res izbrano prvovrstno blago izjemoma z napitnino tudi do 75 Din, za drugovrstno blago pa 60—65 Din za kg. Kljub mirni kupčiji pa je bilo precej prometa in se računa, da je iz prve roke prodanega že do 75% letošnjega pridelka. Producenti se drže prejkoslej zelo rezervirano ter prodajajo počasi in previdno le po najvišjih dnevnih cenah. — Vojvodina: Kupčija je nadalje zelo mirna in izkazuje razmeroma malo prometa. Cene so ostale več ali manj nespremenjene in se plačuje po 60—65 Din za kg, izjemoma za prvovrstno blago tudi do 70 Din za kg. Povpraševanja in zanimanja je le malo. — Češkoslovaška: Kupčija je ostala nadalje mirna in se omejuje v prvi vrsti na nakupovanje iz prve roke. Zanimanje in povpraševanje je večinoma zmerno in le semtertja nekoliko oživi, včasih za prvovrstno, večinoma pa le za cenejše blago. Cene so v splošnem nekoliko oslabele in se plačuje sedaj za prvovrstno blago 92—98 Din, za srednje 83—92 D in za slabše 78—83 Din za kg. Računa se, da je prodanega iz prve roke že nad 60% letošnjega žateškega pridelka, znam kovanega pa je 4675 bal v skupni teži 5868 stotov. Vprav zadnje dni je zopet oživelo zanimanje za prvovrstno blago. Tudi v Roudnici in Uštekcu kupčija precej miruje ter so tudi cene popustile in se plačuje sedaj 65—75 Din za kg; tu je do 70% letošnjega pridelka iz prve roke že prodanega. Žateški producenti so pri prodaji bolj rezervirani, zlasti če gre za prvovrstno blago, in zato tudi bolje drže

ceno. Za pozni hmelj iz Dube se plačuje 56—62 Din za kg.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 21. oktobra 1933 so pripeljali špeharji 62 komadov zaklanih svinj, svinjsko meso je bilo po 11—12 Din. špeh po 13—14. Kmetje so pripeljali 5 voz sena 30—35, 2 otave 35, 1 slame 25, 18 voz krompirja 0.50—0.75, 9 čebule 1.50—2, česen 6—8, 5 voz zelja 0.50—1. Jabolka 2—3, hruške 3—5, breskve 6—8, grozdje 4—6, celi orehi 6, luščeni 28—32. Na trgu je bilo 92 kokoši po 20—25, 1340 piščancev 20—25, 26 gosi 30—45, 58 puranov 35—50, 34 rac 20—25, 58 kuncev 5—25. Mleko 1.75—2.25, smetana 10—12, surovo maslo 20—24, jajca 0.75—1. Pšenica 1.25, rž 1—1.25, ječmen 1—1.25, koruza 1.25, oves 0.75—1, proso 1.25, ajda 1—1.25, fižol 1.75 do 2.50 dinarjev.

Mariborski svinjski sejem 20. X. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 280 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 80 do 100 Din, 7—9 tednov stari komad 120 do 160 Din, 3—4 mesece stari komad 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 350 do 400 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 520 Din, 1 leto stari 580 do 650 Din, 1 kg žive teže 7—8 Din, 1 kg mrtve teže 10—10.75 Din. Prodanih je bilo 163 svinj.

Ptujska sejma. Konjski in goveji sejem v torek dne 17. t. m. je bil razmeroma založen in tudi kupčija je bila precej živahna. Prignano je bilo 222 krav, 78 telic, 170 volov, 21 bikov in 96 konjev, skupaj 587 glav, prodano pa 238. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile in sicer za krave 2.25—3.50, telice 3—4.50, voli 3—4.50, bikí 3—4.25, konji po kakovosti od 650—3250. — Prihodnji konjski in goveji sejem bo dne 7. novembra t. l. — Sejem za prašiče v sredo dne 18. t. m. je bil, kar se tiče dogona, dobro obiskan. Kupčija je bila slaba. Prignano je bilo 305 ščetinarjev, prodano pa le 67. Cene: prolenki 6.50—7.50, polmastne 7.50—8, plemene 6—7 Din za 1 kg žive teže. Prasci stari 7—12 tednov, so se prodajali po kakovosti od 80—180 Din. Prihodnji svinjski sejem bo dne 25. t. m.